

**KESKKONNAMINISTEERIUMI OSALUSTE
VALITSEMISE, ASUTAJAÕIGUSE JA
LIIKMEÕIGUSTE TEOSTAMISE ARUANNE
2017. AASTA KOHTA**

Eelarve ja planeerimise osakond

Tallinn 2018

Tulenevalt riigivaraseaduse § 98 lõigetest 2 ja 3 oleme koostanud aruande Keskkonnaministeeriumi valitsetavate riigile kuuluvate või riigi osalustega äriühingute osaluste ning riigi asutatud sihtasutusele seatud eesmärkide täitmise ja järgnevateks perioodideks seatud eesmärkide kohta.

Aruanne käsitleb 2017. aastal ning osaliselt ka kuni 30. aprillini 2018. a toimunud arenguid.

Väljavõte OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus aruandeosast:

2. Ministeeriumi poolt valitsetavate äriühingute aruanded	4
2.3 OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus.....	7

2.3 OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus

OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus (EKUK) tegevuse eesmärk on keskkonnauuringute läbiviimine, aitamaks kaasa looduskasutuse ja keskkonnakaitse ning sellega seotud majanduse ja sotsiaalsfääri tasakaalustatud arengule. Osauhing tagab riigile kuuluva äriühinguna elutähtsate teenuste, välisõhu seire ja kõrgendatud saastatusest tingitud võimalikest ohtudest varajase hoiatamise süsteemi toimimise.

EKUK on aastatega arenenud juhtivaks keskkonnauuringuid ja analüüse teostavaks asutuseks, mis tagab tarviliku täpsuse ja kvaliteediga toeka hulga mitmekesiste analüüside asjakohase teostamise Keskkonnaministeeriumi, selle allasutuste, Maksu- ja Tolliameti ja teiste ametkondade ning järelevalveasutuste töö häireteta kindlustamiseks.

ENERO (*European Network of Environmental Research Organisations*) liikmena on järjepidevalt laiendatud ja süvendatud Keskuse teadus- ja arendustegevusi ning sõlmitud koostööleppeid mitme Eesti ja Soome ülikooliga. Koos naaberriikide kolleegidega osaleti mitmes Euroopa Liidu poolt finantseeritavas Interregi teadus- ja uurimisprojekti.

EKUK osaleb Eurachemi Euroopa organisatsioonide võrgustikus, mille eesmärk on rajada süsteem keemiliste mõõtmiste rahvusvahelise jälgitavuse jaoks ning heade kvaliteedipraktikate propageerimine. Eestis vastutab Eesti Eurachemi liikmelisuse eest EKUK koostöös Tartu Ülikooliga.

Ülevaade regionaalsest paiknemisest

Seisuga 30.04.2018 töötab EKUK-i kuues laborikompleksis ja üheksal seirealal 182 kõrgelt kvalifitseeritud spetsialisti:

Pärnu osakond - 5 töötajat

Tartu osakond - 32 töötajat

Virumaa osakond: Jõhvi - 15 töötajat, Kohtla-Järve - 5 töötajat

Tallinn: Marja 4d - 95 töötajat, Suur Sõjamäe 34 - 18 töötajat

Üle Eesti töötab riiklikel seirealadel 12 vaatlejat ning proovivõtjat: Tiirikoja, Saka, Narva- Jõesuu, Kunda, Jõhvi, Matsalu, Lahemaa, Saarejärve, Vilsandi. EKUK ei planeeri järgmise kolme aasta jooksul muudatusi personalis arvuliselt ega nende paiknemises.

2.3.1 Hinnang majandustegevusele

Aruandeaastal oli EKUK äritulu summas 6 810 tuhat eurot, mis oli võrreldes eelmise majandusaastaga 10% võrra väiksem ja oli tingitud sihtfinantseerimise tulu vähenemisest. Tulu teenuse osutamisest oli 6 070 tuhat eurot, kasvades 5% ning ületades eelarve prognoosi, milleks oli 5 350 eurot 13% võrra.

Kogu müügitulust teeniti 84% riigi hallatavatele üksustele osutatud teenusest. Majandusaasta kahjumiks kujunes 866 tuhat eurot. Äriühingu tulemus on sihtfinantseerimise mahu tundlik, millele viitab ka eelmise aruandeaasta kahjum 764 tuhat eurot, mis oli seotud suurte riigipoolsete varade soetuse sihtfinantseerimise projektidega. Põhitegevuse kasumiks sihtfinantseerimise netomeetodil kujunes 36 tuhat eurot. Eelarves planeeriti 2017.a investeeringu mahuks 250,0 tuhat eurot. Planeeritud investeeringud täideti 1,5 kordselt. Kokku investeeriti 379 tuhat eurot. Suurt tähelepanu pöörati IT lahenduste arendamiseks, kuhu investeeriti 154 tuhat eurot ehk 41% kogu investeeringutest. Laborite analüüsikvaliteedi tõstmiseks ning riiklike kohustuste täitmiseks vajalike amortiseerunud analüüsiseadmete välja vahetamiseks investeeriti 225 tuhat eurot. Seadmetesse investeerimine toimub EKUK-i strateegiliste plaanide alusel, kus prognoositakse laboriseadmete võimalikku kasutusiga. Investeeringute eesmärgiks on tagada EKUK-i jätkusuutlikkus EL määruste ning direktiivide täitmiseks vajalike andmete kogumisel, mida on vaja esitada Euroopa Komisjonile.

EKUK keskmine töötajate arv taandatuna täistööajale oli 2017 aastal 165 töötajat vähenedes eelmise aastaga 2 võrra.

Nõukogu hinnangul täitis EKUK 2017. aastaks juhatusele ning organisatsioonile seatud tegevuse eesmärgid. Hindame äriühingu 2017. aasta majandustegevuse heaks.

2.3.2 Tegevus- ja finantseesmärgid

Tänastele teadmistele tuginedes on EKUK 2018 majandusaasta ärituluks prognoositud 6 005 tuhat eurot ehk 12% vähem kui 2017 majandusaastal. Seejuures müügitulu on prognoositud 5 537 tuhat eurot ehk 9% vähem. Tegevusülesannete täitmisega kaasnevateks ärikuludeks on kavandatud 6 973 tuhat eurot ehk 9% vähem võrreldes lõppenud majandusaastaga. Lõppevaks majandusaastaks on prognoositud kahjumit 977 tuhat eurot (2017. aasta lõpetati 866 tuhande euro suuruse kahjumiga).

Investeeringute mahuks on 2018. aastal kavandatud 200 tuhat eurot ehk ligi 2 korda vähem kui 2017. aastal. Investeeringud planeeritakse teostada strateegias toodud tegevusvaldkondades olemasoleva analüüsi ja mõõtevõimekuse ning kvaliteedi tagamiseks. EKUK finantseesmärgid on esitatud lisas 4.

2.3.3 Seisukoht osaluse kohta

Riik vajab oma ülesannete täitmiseks parimat teadmist keskkonna seisundi ja seda mõjutavate tegurite kohta. Keskkonna seisundi, selle muutuste ja probleemide põhjuste väljaselgitamiseks

vajalike analüüside ja uuringute kõrge kvaliteedi tagamiseks kasutab riik kompetentsikeskuse mudelit.

Eesti Vabariik omab 100 %-list osalust ja peab oluliseks riigi osaluse säilitamist EKUK-is järgmistel põhjustel:

- riigi strateegiliste funktsioonide kindlustamine ja rahvusvaheliste kohustuste täitmine keskkonnakaitse- ja järelevalve valdkonnas;
- elutähtsa teenusena välisõhu seire ja kõrgendatud saastest tingitud võimalikest ohtudest varajase hoiatamise süsteemi toimimise tagamine; tollilabori teenuse tagamine Maksu- ja Tolliametile;
- kõrgekvaliteediliste laborianalüüside võimekus ka valdkondades, millele tavaturul puudub nõudlus, so keskkonnauuringute kompetentsikeskus.

Nõukogu hinnangul on Eesti Keskkonnauuringute Keskus täitnud 2017. aastaks juhatusele ning organisatsioonile seatud tegevuse eesmärgid ja hindab Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ 2017. majandusaasta kordaläinuks.

2.3.4 Läbiviidud auditid ja erikontrollid

2017. majandusaasta aruannet kontrollis audiitorühing BDO Eesti AS. Vandeaudiitor Laile Kaasiku arvates kajastab raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse finantsseisundit seisuga 31. detsember 2017 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Keskkonnaministeerium kontrollis projektilepingute nr 10-4.5.5/14/13 „Eesti riikliku kliimamuutuste mõjuga kohanemise strateegia ja rakenduskava ettepaneku väljatöötamine“ ja nr 10-4.5.5/14/13 „Eesti riikliku kliimamuutuste mõjuga kohanemise strateegia ja rakenduskava ettepaneku väljatöötamine“ raamatupidamist ja originaaldokumentide olemasolu. Projektide dokumentatsioon ja raamatupidamine oli süsteemne ning korras.

Kvaliteedisüsteem Keskus on ainulaadne keskkonnauuringuid ning laboratoorseid analüüse teostav organisatsioon Eestis, mis omab mitmekülgset kvaliteedisüsteemi ja on aprobeeritud laiaulatuslikult oma tegevusvaldkondades. Ettevõtte kvaliteedijuhtimissüsteem on dokumenteeritud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise käsiraamatus ning kvaliteedijuhendites. Töövoogude paremaks koordineerimiseks kasutatakse internetipõhist dokumendihaldussüsteemi (WebDesktop), labori infojuhtimissüsteemi EstLims ning wikipõhist andmebaasi kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise dokumentide haldamiseks. EKUK-i laborite kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi akrediteerimine Eesti Akrediteerimiskeskuse (EAK) poolt annab klientidele suurema usaldusväarsuse EKUK-i analüüsi- ja uurimistulemuste osas. EKUK juhtimis- ning sertifitseerimissüsteemid tunnistati allpool toodud standardite osas nõuetekohaseks:

- kvaliteedijuhtimissüsteemi vastavus standardile ISO/IEC 17025;
- kasvuhoonegaaside heitkoguste tõendamise vastavus standardile ISO 14065;
- referentlabori kohustuste täitmiseks võrdluskatse korraldamine vastavalt standardile EVS-EN ISO/IEC 17043.

2017.a. viidi läbi kliendiuuring, mille küsimustiku täitis 68 klienti. Üldine rahulolu EKUK

teenustega oli kõrge – keskmine hinnang 10-palli skaalas oli 8,6 palli (2016. aastal saadi vastavaks tulemuseks 8,5 ja 2015. aastal 8,4 palli). Üldine rahulolu erinevate üksuste lõikes oli 7,5...9,05 palli. Erinevate teenuste lõikes varieerus rahulolu vahemikus 7,5...9,0 palli. Tähelepanuväärne on, et eelmise aastaga võrreldes on rahulolu tõusnud kõikide teenuste aspektide osas. Kõrgeima hinnangu pälvisid personali pädevus ja suhtlus klientidega (4,6 palli 5 palli skaalas).

Ülevaade EKUK-is rakendatud korrupsiooni ennetamise meetmetest:

1. Võimalike korrupsiooni riskide maandamiseks täiustati hankekorda. Riigihanke komisjoni liikmed allkirjastavad „Erapooletuse ja konfidentsiaalsuse ülddeklaratsiooni“ - dokumendi, kus riigihanke läbiviimises osaleja deklareerib huvide konflikti või korrupsiooniohtlike suhete vältimist. Riskianalüüsil hindame 2018. aastal eraldi võimalikke korrupsiooni riske.
2. Korrupsiooni ennetamiseks ja teadvustamiseks on juhatuse liikmed ja osakonnajuhatajad läbinud e-kursuse „Korrupsiooniriskid riigi ja KOV osalusega riigiettevõttes“ <http://www.korrupsioon.ee/sites/www.korrupsioon.ee/avalike-ettevotete-korrupsiooniennetus-2016/#>
3. Töökorraldusreeglites on kehtestatud selged reeglid kingituste andmise ja saamise kohta.
4. Riigihangete kord on üle vaadatud ning täiendatud järgmiste punktidega:
 - tutvustame korrupsioonivastaseid meetmeid põhilistele lepingupartneritele ja nõuame
 - komisjoni koosseisu kuulub alati vaatljana siseaudiitor ja osalejad allkirjastavad erapooletuse ja konfidentsiaalsuse deklaratsiooni.

5. EKUK-is on juurutatud integreeritud juhtimissüsteem, mis on vastavuses standardite EVS-EN ISO/IEC 17025, EVS-EN ISO/IEC 17043 ja EVS-EN ISO 14065 nõuetega. Juhtimissüsteemi eesmärk on tagada Keskuse põhitegevuse (keskkonna elementide analüüsid ja uuringud) tulemuste usaldusväärsus, sh välistada andmete tahtlik moonutamine.

EKUK on kõikide nimetatud standardite alusel eraldi akrediteeritud Eesti Akrediteerimiskeskuse (EAK) poolt. Nimetatud standardid nõuavad muuhulgas, et on:

- rakendatud menetlusviis tagamaks, et juhtkond ja personal on vaba igast lubamatust sisesest ja välisest kommerts-, rahalisest ja muust survest ning mõjudest, mis võivad ebasoodsalt mõjutada nende töö kvaliteeti;
- rakendatud poliitikad ja protseduurid vältimaks sekkumist tegevustesse, mis võiks kahandada usaldust labori kompetentsuse ning otsuste või tegevuste erapooletuse või aususe suhtes;
- määratletud ja analüüsitud võimalikke huvide konflikti olukordi, mis võivad esile kerkida.

Nimetatud nõuete täitmist koos muude akrediteerimisnõuetega kontrollib Eesti Akrediteerimiskeskus iga-aastase järelevalve käigus. 2018. aasta järelevalved on standardite EVS-EN ISO/IEC 17043 ja EVS-EN ISO 14065 osas läbi viidud ning standardi EVS-EN ISO/IEC 17025 osas jõuab protsess lõpule 09. juuniks.

Kuna novembris 2017.a. standard EVS-EN ISO/IEC 17025 uuenes, siis hiljemalt aastaks 2020 peab EKUK uuendama akrediteerimist uue standardi alusel. Muuhulgas on uues standardis täpsustatud ka erapooletuse nõudeid: Labor peab pidevalt tuvastama oma erapooletuse riske. See peab sisaldama oma tegevustest või suhetest või oma töötajate suhetest tulenevaid riske. Kui tuvastatakse

risk erapooletusele, peab labor suutma näidata, kuidas ta sellise riski kõrvaldab või minimiseerib.